

Møte mandag den 29. mai kl. 21.15

President: S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n

D a g s o r d e n (nr. 26):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven) (Innst. O. nr. 48 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 46 (2005-2006))
2. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven) (Innst. O. nr. 48 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 46 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til 40 minutt, og at taletida blir fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikkar etter statsrådens innlegg innafor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Olemic Thommessen (H) [21:14:10] (ordfører for saken): Denne saken dreier seg om en enkelt problemstilling i medieeierskapsloven, nemlig om vi skal senke det nasjonale nivået for eierskap fra 40 pst. til 33 pst. Denne korrigeringen av reglene kommer ikke som noen stor overraskelse. Regjeringspartiene har helt siden vi behandlet mediemeldingen signalisert at dette er deres standpunkt, og det er slik sett nærmest forventet at et slikt forslag nå fremmes.

Partienes standpunkter for øvrig er også kjent fra de debattene vi har hatt ved tidligere korsveier. Jeg forutsetter at de enkelte partier redegjør for sine standpunkter. Perspektivet her er jo et felles ønske om gode vilkår for en offentlig debatt og meningsmangfold.

Ved forrige korsvei – da dagens medieeierskapslov ble vedtatt – gikk Stortinget inn for et ganske omfattende regelverk, der regler om krysseierskap og regionale reguleringer ble brakt inn. Vedtaket om inndeling i regioner ble gjort på prinsipielt grunnlag, og Stortinget kjente på det tidspunkt ikke til regionenes størrelse.

Sett med Høyres øyne er det viktig å se hele regelverket under ett. Endring av én terskel, i dette tilfellet den nasjonale, får selvsagt betydning for helheten, og den innskrenkingen vi nå ser, kommer på toppen av meget følbare restriksjoner på regionalt nivå. Totalt sett betyr dette etter Høyres oppfatning at vi nå får et unødig strengt regelverk. Høyres utgangspunkt er at vi reiser spørsmål ved om eierskapsreguleringer som dette i det hele tatt er nød-

vendige. Vi mener konkurranselovens bestemmelser og en lovfesting av Redaktørplakaten etter alt å dømme vil gi mer smidige løsninger, med større rom for hensiktsmessige eierkonstellasjoner.

Når vi nå først har eierskapsloven, mener vi at grensen på 40 pst. er en strategisk god grense, fordi den antakelig beskriver et grenseland der konkurransereglene også ville ha begynt å virke dersom noen nærmet seg dette taket.

I utformingen av fremtidig politikk på området kunne det ha gitt oss viktige erfaringer som kunne ha kommet godt med for å vurdere konkurranseloven og konkurransemyndighetenes handlekraft på dette området.

Medieområdet er inne i en sterk omstilling, både i forhold til de plattformer som informasjon sendes ut fra, og i forhold til publikums bruks av informasjonen. Dagens virkelighet er at papiravisen opplever en stadig sterkere konkurranse fra andre medier, ikke minst nettavisene, som er i ferd med å ta papiravisene igjen. Da er det altså slik at de lokale mediehusene må gå offensivt ut på andre plattformer. Skal kvaliteten holdes oppe, betyr dette at også de lokale og regionale aktørene må ha en temmelig sterk økonomisk rygg for å levere god kvalitet. Publikum er mer selektive enn tidligere, og kravet til kvalitet på produkt og tilgjengelighet er derfor avgjørende viktig for å opprettholde en god offentlig samtale, som følge av at publikum da selvfølgelig bruker mediene.

Problemstillinger knyttet til et stadig mer selektivt publikum vil i årene som kommer, bli stadig mer følbart, og bør komme inn i en viktig debatt om den offentlige samtale sett i forhold til det demokratiske systemet vårt.

Høyre mener dagens virkemidler i mediepolitikken er foreldede. Vi ønsker en mediepolitikk som bygger på de gode publisistiske tradisjoner vi har i vårt land, som slipper kreftene fri, og som stimulerer til nydannelser, til vekst nedenfra.

Høyre går derfor imot de foreslåtte endringene. Vi ønsker å lovfeste Redaktørplakaten og fremmer forslag om det.

Vi mener også det er viktig å se på de regionale og lokale bestemmelser slik de fungerer, og Høyre kommer således også til å støtte Venstres forslag om dette.

Jeg tar her ved opp de forslag som Høyre er medforlagsstiller til.

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Gunn Karin Gjøl (A) [21:19:07]: Mediemangfold og ytringsfrihet er viktig for å få demokratiet vårt til å virke. Derfor mener Arbeiderpartiet at vi må bruke aktive virkemidler for å ivareta dette gjennom egen lovgivning for eierskap i mediene, men også gjennom bruk av økonomiske virkemidler som pressestøtten og moms kompensasjonsordningen.

I Soria Moria-erklæringen uttrykte vi klart at Regjeringen ønsker å føre en politikk for å motvirke en for sterk eier- og maktkonsentrasjon i mediene, og at den derfor ville komme tilbake med endringer i medieeierskapsloven i tråd med dette. På dette området må vi si at Regjeringen

nå har levert med det lovforslaget vi nå diskuterer her i kveld, som vil bidra til å begrense det nasjonale taket for eierskap i norske medier til 1/3. Det er også i tråd med regjeringspartienes forslag i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 81 for 2003-2004, hvor vi gikk imot å heve taket for det nasjonale eierskapet til 40 pst.

Gjennom å reversere vedtaket om en nasjonal eierskapsbegrensning ned til 1/3 mener vi, i motsetning til sakens ordfører, representanten Thommessen, at loven blir mer logisk oppbygd i forhold til lovens andre typer eierskapsbegrensninger, bl.a. knyttet opp mot ambisjonen om et trektørprinsipp.

Arbeiderpartiet mener at de nasjonale grensene for eierskapskonsentrasjon er viktige for å fremme ytringsfrihet og mangfold av meninger samt gi folk en mulighet til å skaffe seg informasjon gjennom mange uavhengige og ulike kilder. Vi mener disse hensynene best blir sikret ved at det nasjonale eierskapet ikke overstiger 1/3.

En grense på 40 pst. mener Arbeiderpartiet åpner for at en stor aktør kan få for stor dominans både i mediemarkedet og i annonsemarkedet. For eksempel har Medietilsynet foretatt en beregning som viser at en grense på 40 pst. kan resultere i at ett og samme konsern får kontroll i åtte av de ti største avisene i landet.

Det er dessuten verd å merke seg at et av fellestrekkene i europeisk mediepolitikk nettopp er den nasjonale eierskapsbegrensningen på 1/3.

Kristelig Folkeparti gir sin støtte til forslaget om å endre det nasjonale taket til 1/3. Det er betryggende at vår nasjonale mediepolitikk får så bred støtte i Stortinget.

Det er imidlertid interessant å observere at de tidligere regjeringspartnerne i Bondevik II-regjeringen skiller fullstendig lag i mediepolitikken. Kristelig Folkeparti finner tilbake til sine gamle samarbeidspartnere i mediepolitikken, Høyre søker sammen med Fremskrittspartiet og vil oppheve hele medieeierskapsloven, mens Venstre står bak Bondevik II's mediepolitikk. Det forteller meg at mediepolitikken til den forrige regjeringen var et stort kompromiss, som resulterte i en ubalansert mediepolitikk. Men dette får vi nå rettet opp i.

Høyresidens forslag om å oppheve hele medieeierskapsloven sammenholdt med at de ønsker å fjerne pressestøtten, ville dersom de hadde fått flertall, resultert i en monopolisering av norsk medieeierskap samt en rasering av Avis-Norge.

Markedet klarer ikke å regulere dette alene. Det er nødvendig med aktive tiltak og støtteordninger for det mediemangfoldet og den informasjonsstrømmen som et levende demokrati er avhengig av. Derfor går et stort flertall i Stortinget, med unntak av Fremskrittspartiet og Høyre, heldigvis inn for at vi fører en aktiv politikk for å sikre ytringsfriheten og mediemangfoldet med økonomiske og regulatoriske virkemidler.

Det er viktig å poengtere at det ikke er mangel på lesere som er problemet for de avisene som sliter økonomisk, men annonsemarkedet, som svikter. Markedet fungerer ikke i forhold til det leserne opplever som en verdifull kilde for informasjon og debatt. Derfor må vi fortsatt ha en

aktiv politikk, og jeg er derfor glad for at et så bredt flertall stiller seg bak Regjeringens forslag.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [21:23:59]: Det er ikke første gang man i denne sal drøfter bestemmelser i medieeierskapsloven som omfatter det nasjonale taket for eierskap i mediene. Spørsmålet har vært gjenstand for debatt i en årrekke, under vekslende regjeringer. Bare i min tid i kulturkomiteen har den stått på dagsordenen flere ganger – bl.a. i forbindelse med mediemeldingen.

I Fremskrittspartiet har vi merket oss at regjeringen Bondevik II i Sem-erklæringen sa at man ville arbeide for størst mulig etableringsfrihet i medienæringene for å sikre mangfold og konkurranse, og at overvåkingen av konkurransen i mediesektoren burde overlates til Konkurransetilsynet. Dette er et syn som Fremskrittspartiet har støttet i de foregående behandlinger av saken. Imidlertid ble ikke disse intensjonene fra Sem-erklæringen fulgt opp i forslaget til endringer i medieeierskapsloven som Bondevik II fremmet. Dette er vi skuffet over. Det ble kun foretatt en økning av terskelen for nasjonalt eierskap for et medium til 40 pst., samtidig som lovens terskler i enkelte tilfeller i praksis ble senket gjennom regulering av krysseierskap og multimedieeierskap.

Med undertegnede som saksordfører ble det i forrige stortingsperiode vedtatt en ny konkurranselov, som innførte forbud mot konkurransebegrensende samarbeid og utilbørlig utnyttelse av markedsrett. Forbudene dekker all næringsvirksomhet, også mediesektoren. Virkemidlene i gjeldende medieeierskapslov er av samme type som de som er vedtatt i konkurranseloven. Man har altså en unødvendig dobbeltsikring. Jeg frykter at gjeldende regelverk for medieeierskap, med de foreslåtte endringer fra den sittende regjering, ikke vil føre til mangfold og konkurranse, men stagnasjon og forvitring. Fremskrittspartiet tror at vi kan greie oss med konkurranseloven, sammen med en lovfesting av Redaktørplakaten.

Fremskrittspartiet mener at et viktig tiltak for bevaring av mangfold i mediene er en styrking av prinsippene i Redaktørplakaten, og det er en god stund siden Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite bad Regjeringen utarbeide og fremme et lovforslag om lovfesting av prinsippene i denne. Jeg føler meg sikker på at dette ville vært et effektivt rettslig vern av den redaksjonelle frihet, også i forhold til utenlandske mediebedrifter i Norge, der det er andre tradisjoner enn de norske som preger eierskapet. Det er også på det rene at et slikt system som Fremskrittspartiet foreslår, ikke vil svekke de økonomiske mulighetene for fortsatt norsk eierskap i media.

Hvorfor så denne klokkeretroen på konkurranseloven som et egnet lovverk? Jo, fordi konkurransemyndighetene har lang erfaring med arbeid i forhold til ulike sektorer, inklusive mediesektoren, og er godt rustet for oppfølging av samarbeid og strukturendringer i mediesektoren. Det er altså derfor vi går inn for avvikling av egne regler og eget tilsyn for eierskap i media. Disse oppgavene og funksjonene bør legges innunder Konkurransetilsynet og konkurranseloven.

Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende når Arbeiderpartiets representant hevder at et slikt juridisk regime som det Fremskrittspartiet skisserer, vil føre til en rasing og en monopolisering av mediebransjen. Det er underlig fordi Arbeiderpartiet innen alle andre bransjer sier at konkurranseloven er mer enn god nok til å sørge for at man ikke får en monopolisering.

Helt til slutt skulle jeg egentlig tatt opp noen forslag, men saksordføreren har i og for seg allerede tatt opp de forslagene som Fremskrittspartiet er med i, så jeg vil da bare si at det er naturlig for Fremskrittspartiet, siden vi er motstandere av loven i sin helhet, å stemme imot lovens overskrift og loven i sin helhet dersom den kommer opp til votering, og ber om at det legges opp til det i voteringen.

Presidenten: Det skal presidenten sjå til blir gjort.

Ågot Valle (SV) [21:28:26]: Jeg registrerer at gamle aktører er tilbake på banen, og det er kanskje litt bra også.

SV er glad for at medieeierskapsloven nå blir endret slik at grensen for nasjonalt eierskap blir redusert fra 40 pst. til 33 pst. SV mener at dette er en god måte å regulere et opphetet mediemarked på – et mediemarked med aktører som ser ut til å kappes om å kjøpe opp hverandre. SV mener at den nasjonale eierskapsbegrensningen på en tredjedel er med på å ivareta at vi har flere større aktører i mediemarkedet. For oss som er opptatt av ytringsfrihet, er det prinsipielt viktig at det er flere aktører, slik at en ikke får monopoltilstander for ytringer.

For å sikre mangfold i mediene er det viktig med et mangfold av eiere og at man unngår monopoldannelser i større geografiske områder. Eierskapsbegrensning er derfor ett viktig virkemiddel, produksjonsstøtte og pressestøtte et annet. Det er flere eksempler på at én aktør eier de fleste lokalavisene, regionsavisene, internettportal, lokal-TV og nærradio. En slik eierkonsentrasjon er ikke heldig i forhold til meningsmangfoldet og ytringsfriheten.

Det å benytte seg av et føre var-prinsipp med nasjonale eierskapsbegrensninger i media vil være med på eller kunne være med på å bidra til å bevare og styrke mediemangfoldet, ytringsfriheten og de reelle ytringsmulighetene inn i framtida. En oppheving eller en svekkelse av det nasjonale taket kan føre til en reduksjon av eiermangfoldet i norske medier. Det kan også skje at norske medieselskaper kan bli mer interessante som oppkjøpsobjekter for utenlandske investorer. Gjennom endringa av nasjonalt medieeierskap til 1/3 sikres en fortsatt reell konkurranse i det norske mediemarked uavhengig av om det er norsk eller utenlandsk eierskap.

SV mener at ansvaret for rammene rundt demokrati og ytringsfrihet ikke kan overlates til markedet alene. Staten har i dialog med det sivile samfunn et overordnet ansvar for oppbygginga av det offentlige rom. Myndighetenes ansvar for å legge forholdene til rette for kanaler og institusjoner for en åpen og opplyst samtale er en viktig forutsetning for reell ytringsfrihet for alle.

En lovfesting av Redaktørplakaten har SV jobbet for i mange år. Som SVs representant i kulturkomiteen i perio-

den 1997–2001 og som representant i kontroll- og konstitusjonskomiteen i forrige periode, da Stortinget behandlet ytringsfrihetsmeldinga, har jeg – og SV – vært ivrig forkjemper for å lovfeste Redaktørplakaten, som et ledd i å styrke prinsippet om redaksjonell uavhengighet, som er under press i flere mediemiljø, fordi bunnlinja er en stadig viktigere verdi. SV mener lovfesting er et viktig grep dersom framtida gir oss sterkere og mer dominerende eiere uten den samme forankringa i prinsippet om redaksjonell frihet som vi er vant med her i Norge. SV vet at Regjeringa jobber med en slik utarbeidelse av en lovfesting av Redaktørplakaten, og mener derfor at det på dette tidspunktet er unødvendig av opposisjonen å fremme et forslag for Stortinget nå.

SV var under den forrige behandlinga av loven helt klar på at vi ønsket en evaluering av mediesituasjonen etter lovendringene for å se om det fungerer etter intensjonen. Vi vil derfor sammen med de to andre regjeringspartiene holde situasjonen nøye under oppsyn og påpeke eventuelle negative konsekvenser eller nødvendige justeringer som måtte komme. Mediemarkedet endrer seg kontinuerlig og i meget raskt tempo, så noen statisk situasjon vil det aldri være på denne sektoren.

Ola T. Lånke (KrF) [21:33:12]: Høsten 2004 vedtok Stortinget en ny § 100 om ytringsfrihet i Grunnloven. Paragrafen hadde stått uendret siden Grunnloven så dagens lys i 1814, så det var på tide med en endring. Utviklingen på mediefeltet har mildt sagt vært enorm i denne perioden. Teknologisk utvikling og andre utviklingstrekk har gitt media et gjennomslag og en samfunnsrolle som eidsvollsmennene vanskelig kunne ha forestilt seg. Statistisk sentralbyrå kan fortelle at nordmenn brukte 7 timer og 2 minutter på massemedia en gjennomsnittdag i 2005.

Etter endringen fastslår § 100 i Grunnloven bl.a. at staten har en plikt til å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Selv om dette er et ansvar som styresmaktene i praksis har hatt i mange år, bl.a. gjennom mediepolitikken, innebærer en grunnlovsfesting både en viktig symbolsk markering og en viktig praktisk realitet. Regelen forplikter regjering og storting til å legge vekt på hensynet til ytringsfrihet i forbindelse med behandling av lovgivning eller budsjettspørsmål som har konsekvenser for media.

Lovfesting av Redaktørplakaten er et viktig tiltak for bevaring av mangfoldet i mediene. Allerede i januar 1998 sendte Kulturdepartementet ut et høringsutkast om lovfesting av prinsippet om redaksjonell frihet. Etter at Justisdepartementets lovavdeling i høringen uttalte at forslaget ville være i strid med den daværende grunnloven, ble saken naturlig nok lagt på is i en periode. Så under behandlingen av mediemeldingen i 2002 støttet Stortinget på nytt et forslag om å lovfeste prinsippene i Redaktørplakaten under forutsetning av at det ble vedtatt en grunnlovsregel som åpnet for dette. Det er nå klart at den nye § 100 i Grunnloven ikke er til hinder for en lovfesting av prinsippet om redaksjonell frihet i media.

Medieinvesteringer skjer i dag både på tvers av landegrensene og på tvers av tidligere definerte sektorgrenser.

Med et økt mangfold av ulike medier vil vi se et stadig mer komplekst mediemarked. En lovfesting av prinsippet om redaksjonell frihet må først og fremst forstås som en føre var-regel, og det vil være naivt å tro at alle aktører i mediemarkedet i framtiden vil ha den samme respekten og forståelsen for prinsippet om redaksjonell frihet som norske medier tradisjonelt har hatt. Etter Kristelig Folkepartis oppfatning kan en lovfesting styrke stillingen til redaktørinstituttet og på den måten bli et viktig supplement til medieeierskapsloven.

Medieeierskapsloven skal være et effektivt verktøy for å verne om mediemangfold og ytringsfrihet, samtidig som loven ikke må gripe for sterkt inn i den økonomiske virksomheten til medieselskapene. Når kontrollen med hva som slipper gjennom media, havner på noen få hender, kan det undergrave mediemangfoldet. En svært dominerende eierposisjon i mediemarkedet gir en påvirkningskraft over opinionen som, om den skulle bli utnyttet, kan undergrave de demokratiske beslutningsprosessene i samfunnet.

Selv om redaktøren er fri og uavhengig, er han eller hun ansatt av et styre, hvor eierinteressene er godt representert. Det betyr med andre ord at eier har en mulighet til indirekte påvirkning på den redaksjonelle profilen. Derfor er det viktig å opprettholde en differensiert eierstruktur.

Ut fra hensynet til ytringsfrihet og mediemangfold mener Kristelig Folkeparti at det er viktig å unngå en reduksjon fra tre til to store aktører på mediemarkedet i Norge. Det er ulike grunner til å ha nasjonale eierskapsgrenser på både 40 pst. og 1/3, men etter en totalvurdering vil Kristelig Folkeparti støtte Regjeringens forslag til endringer i medieeierskapsloven.

Jeg vil avslutningsvis tillate meg å peke på ett forhold som jeg tror departementet gjør klokt i å se nærmere på, nemlig der eierkonsentrasjonen omfatter flere nivåer. Dette kan skje ved at et nasjonalt medieselskap kjøper seg opp og sikrer seg full kontroll i f.eks. en eller flere regionale mediebedrifter som allerede kan ha en dominerende stilling i sitt område, for disse har gjerne også på sin side eierinteresser i lokale medier. Det vil forsterke de betenkelige sidene ved eierkonsentrasjonen om vi også skulle få en kombinasjon av regional og nasjonal dominans. Ut fra hensynet til mediemessig mangfold og variert premissgiving i samfunnet er vi samtidig tjent med at det finnes sterke regionale medieselskaper i tillegg til de nasjonale konsernene. Dette vil ikke minst kunne bidra til å sikre robuste talerør for periferi versus sentrum i det norske mediesamfunnet, det siste gjerne benevnt med navnet på en kjent gate ikke så langt herfra.

Det er avgjørende viktig at de regionale mediene kan forbli selvstendige og uavhengige av nasjonale aktører. Jeg håper også dette blir tillagt vekt ved praktiseringen av loven.

Erling Sande (Sp) [21:38:15]: Det ligg til grunn for Senterpartiet sin mediepolitikk at vi ynskjer å sikre ei fri og uavhengig presse, ta vare på mangfaldet og ha ein spreidd eigarskap i media. Målsetjinga er etter vårt syn ei god skildring av korleis medielandskapet i Noreg faktisk

ser ut i dag. Senterpartiet ynskjer å halde på og styrkje denne strukturen. Ein god måte å medverke til det på er å sikre eit godt lovverk som støttar opp om den målsetjinga. Endringsforslaga som Regjeringa fremmar til medieeigarskapslova i dag, er eit godt verkemiddel i så måte. Det er med på å hindre at ein aktør får ein for stor dominans i medie- og annonsemarknaden.

Endringa har støtte både frå Eigarskapsutvalet i NOU 1995:3 og blant fleirtalet av høyringsinstansane. Vi veit òg at endringa på ein god måte samsvarar med det som er oppfatta som vanleg praksis på europeisk nivå. Ei endring frå 40 pst. til 1/3 som øvre eigarskapsgrense nasjonalt er såleis på ingen måte eit uttrykk for mistillit mot dei noverande eigarane, men eit ynske om å styrkje den spreidde eigarskapen vi har. Dette er òg i tråd med det standpunktet som Senterpartiet har hatt tidlegare i denne saka.

I merknadene vel Høgre å forlate den plattformen som den tidlegare regjeringa stod på i denne saka, og tek i lag med Framstegspartiet eit prinsipielt standpunkt mot regelverket. Kristeleg Folkeparti er med på å støtte regjeringspartia i endringa, medan Venstre vel å ta den eksisterande eigardelregelen i forsvar. Argumentasjonen til Venstre byggjer m.a. på at det er viktig å gje nødvendig rom for utvikling òg på eigarsida. Sidan Venstre skal ha ordet ganske snart, tillèt eg meg å spørje Venstre om dei kjem til å føre den same argumentasjonen for ei ytterlegare endring i retning av ein større eigardel dersom ein av dei største aktørane skulle nå ei 40 pst.-grense. Og dersom ikkje, kva argumentasjon vil ein då føre for å leggje til grunn ei grense på 40 pst.?

Lat meg berre kort nemne Redaktørplakaten. Frå Senterpartiet si side er vi glade for det arbeidet departementet er i gang med når det gjeld lovfesting av prinsippa i Redaktørplakaten. Tidlegare vedtak i denne sal og debatten her i dag viser at Regjeringa har stor støtte for det arbeidet. Den støtta vel opposisjonen å vise gjennom eit eige framlegg, og det har vi vanskeleg for å tolke som noko anna enn ein gledeleg entusiasme og ei synleg støtte til det arbeidet Regjeringa allereie er i gang med.

Trine Skei Grande (V) [21:41:18]: Jeg kan berolige representanten Sande med at Venstre står ganske støtt og stabilt i denne saken. Jeg skal komme litt mer tilbake til det.

Medieverdenen er i enorm utvikling, og mediepolitikken vår blir utfordret av den enorme utviklingen. Og ettersom statsråden har prioritert dette som kanskje en av sine viktigste saker å legge fram for Stortinget i det første året som statsråd, er jeg litt lei meg fordi en velger å bruke den anledningen til bare å reversere noe som den forrige regjeringa gjorde. Men hovedmålet til den nye regjeringa er jo å reversere alt det den gamle gjorde.

Det som ligger her, er at den enorme teknologiske utviklingen gjør at vi bruker media på en helt annen måte enn hva vi gjorde tidligere. Jeg har lyst til å dra linjer til den interpellasjonsdebatten vi hadde i den forrige saken som ble behandlet her i salen, nemlig til Grieg-jubileet. I en verden med store allmennkringkastere, i en verden der media stort sett skal være laget for å treffe alle, vil målset-

tingen være å nå fram med informasjon til alle på et gitt fagområde. Med den enorme fragmenteringen man ser i dagens mediepolitikk, ser vi at vi mye mer vil gå inn og surfe etter den type nyhet vi absolutt ønsker å innhente. Det vil sette helt andre krav til allmenndannelsen i samfunnet, med henvisning til utdanning og kulturpolitikken vår generelt, men det vil også sette krav til hvordan vi utformer mediepolitikken vår i en slik tid. Det er en stor utfordring, som jeg hadde ønsket meg at statsråden heller hadde løftet enn å bruke energien sin på å reversere gamle vedtak.

Eierskap er selvfølgelig veldig viktig som virkemiddel for å sikre ytringsfriheten, for å sikre demokratiet og for å sikre pressefriheten. Men det er også andre grep som er viktige for å styrke dette i tida framover. Det er derfor vi har fremmet et forslag om å lovfeste Redaktørplakaten, og jeg må si at jeg er litt forundret over at man står her og sier at man er veldig for det, men veldig gjerne ønsker å stemme mot det. Men da er det kanskje på sin plass å stille spørsmål til statsråden via presidenten om statsråden ønsker å fremme en sak på dette, slik som SV ønsker, for det er ikke alt som blir slik som SV ønsker i denne regjeringen.

Så er det flere som har påpekt at de gamle regjeringspartiene har skilt lag. Det syns jeg vel bare understreker Venstres makt i den forrige regjeringa, at det var Venstres standpunkt som da vant fram. Men det henger også sammen med Venstres lange tradisjon i å være forkjemper for ytringsfrihet, pressefrihet og rettighetene på akkurat det området.

Så vil jeg fremme det forslaget som Venstre står alene om, og som jeg håper flere også støtter når vi kommer til voteringen. Det handler om de utfordringene som ligger ikke bare på de store linjene i mediepolitikken, men også på de små regionale enhetene, og dagens lov er kanskje ikke helt perfekt i forhold til de nye utfordringene som man står overfor på det området. Jeg håper også at kanskje noen av de andre partiene kan tøy seg og stemme for det de er for når det gjelder Redaktørplakaten, hvis ikke statsråden er klinkende klar på hva det er han ønsker å gjøre med dette. Det ville i så fall vært fint om statsråden hadde hatt noen ønsker om en utvikling på dette området for å møte de nye utfordringene og ikke bare reversere det andre har gjort.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har teke opp det forslaget ho refererte til.

Statsråd Trond Giske [21:45:48]: Jeg er glad for at komiteflertallet nå går inn for å senke grensen for eierskap i medier til 33 pst. av de nasjonale markedene for dagspresse, fjernsyn eller radio. Selv om endringen ikke umiddelbart vil få store praktiske konsekvenser, slår vi med dette fast en prinsipielt svært viktig grense.

Medieeierskapsloven skal sikre åpenhet og tillit til den offentlige samfunnsdebatten. Loven skal sikre muligheten for å komme til orde og muligheten for folk til å skaffe seg informasjon gjennom mange uavhengige og ulike kilder med ulike vurderinger og prioriteringer. Det er Regje-

ringens overbevisning at dette best kan sikres med en nasjonal grense på 1/3:

- Dagens grense på 40 pst. åpner for at én aktør kan få svært stor dominans i mediemarkedet og i annonsemarkedet. For eksempel åpner loven pr. i dag for at én aktør kan kontrollere åtte av de ti største avisene i landet. Loven åpner også for at én aktør kan kontrollere brorparten av det private fjernsyns- og radiomarkedet og dermed markedet for kringkastingsreklame. Dette kan på sikt underminere posisjonen til andre aktører.
- En situasjon med én svært dominerende aktør reduserer dessuten sannsynligheten for etablering av nye eiermiljøer i Norge.
- 1/3-grensen er dessuten ett av svært få fellestrekk innenfor europeisk regulering av eierskap i mediene.
- Sannsynligvis vil dessuten et stort og dominerende mediekonsern være et mer interessant oppkjøpsobjekt for utenlandske mediekonsern enn et selskap som er en del av et mediemarked med mangfold og konkurranse.

Jeg registrerer at komiteens representanter fra Høyre og Venstre mener at forslaget «fremstår som fragmentarisk» fordi de forskjellige grensene i loven i liten grad er vurdert opp mot hverandre. Jeg vil snu på dette og hevde at vi med dette forslaget retter opp en klar skjevhet i loven.

Regjeringspartiene gikk imot Bondevik-regjeringens forslag om å heve grensen til 40 pst. i forrige runde. Jeg mistenker at nettopp dette forslaget ikke var basert på en slik helhetlig vurdering som Høyre og Venstre nå etterlyser, men rett og slett var et politisk kompromiss i den forrige regjeringen. Kristelig Folkepartis støtte til Regjeringens forslag her i dag er slik sett et interessant signal.

En grense på 1/3 var det klare rådet fra Eierskapsutvalget i 1995, noe som ble fulgt opp av regjeringen Jagland, vedtatt i Stortinget i 1997 og praktisert av Eierskapstilsynet fra ikrafttredelsen i 1999 fram til 1. januar 2005.

Det har hele tiden vært et underliggende mål for medieeierskapsloven å opprettholde minst tre store eiergrupper i den norske mediesektoren. Som jeg også slo fast under stortingsdebatten om Bondevik-regjeringens forslag til lovendringer, ville den logiske konsekvensen av dette målet være å beholde grensen på 1/3.

Jeg registrerer at enkelte av opposisjonspartiene også ønsker en vurdering av andre regler i eierskapsloven, bl.a. spørsmålet om krysseierskap og regionale eierbegrensninger. Det var fra Regjeringens side ikke en del av det høringsbrevet vi sendte ut i forbindelse med forberedelse til proposisjonen, og således var det unaturlig å gå inn på de spørsmålene, selv om enkelte av høringsinstansene tok det opp. Det må eventuelt skje ved en annen anledning.

Jeg registrerer også at en del av opposisjonspartiene er opptatt av Redaktørplakaten. Det var vel i en spørsmålsvår-runde med representanten Skei Grande – eller var det Olemic Thommessen, nå husker jeg ikke helt – at jeg sa i Stortinget for kort tid siden at vi forbereder et høringsutkast med forslag til lovfesting av Redaktørplakaten. Da framstår det for meg underlig og i strid med vanlig praksis

i Stortinget at man likevel fremmer et romertallsforslag for å få votering over det, når Regjeringen har varslet at man arbeider med saken. Det er etter mitt syn unødvendig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olemic Thommessen (H) [21:50:13]: Vi har nå fokusert på reguleringer på alle bauger og kanter, og statsråden har fortalt oss mye om reguleringsenes fortreffeligheter. Jeg tror vi kan konstatere at vi er i ferd med å lage en helhet hvor skjorta begynner å bli ganske trang. Hvis vi ser på mulighetene for å utvikle gode lokale eierskap og gode lokale bedrifter med den økonomiske rygg som skal til for at man skal greie å levere den kvaliteten innenfor mediene som er nødvendig, er det grunn til å ta en del av de signalene vi har fått, alvorlig. Ikke minst gjelder det sentrum-periferi-dimensjonen, som Lånke var inne på.

Ser statsråden at det kan bli et problem at eierskapene blir dårlig plassert, og kunne statsråden tenke seg å kompensere noe på dette ved å endre tilnærming når det gjelder radiokonsesjoner, for å ta én plattform, for å legge grunnlag for større eierskap og sterkere eierskap på det området?

Statsråd Trond Giske [21:51:23]: Det er klart at når vi diskuterer eierskapsloven, får vi veldig mye fokusering på grensen for hvor mye en aktør kan eie. Det er viktig å understreke at eierskapsbegrensningene ikke gjelder et mediekonserns mulighet til å vokse. Man kan gjerne vokse utover 1/3, og utover 40 pst. for den saks skyld, men den regulerer erverv. Den regulerer muligheten for et stort konsern til å bli veldig dominerende ved hjelp av å kjøpe andre mediebedrifter.

Jeg er egentlig først og fremst opptatt av godt eierskap. Vi har gode mediekonsern i Norge. Både Schibsted, Orkla og A-pressen har solide publisistiske tradisjoner og målsettinger. Sånn sett er vi privilegerte. Men vi vet ikke om det gjelder for all evig framtid. Vi vet at store konsern skifter eiere, og akkurat i disse dager ser vi at det nest største er til salgs. At de ulike konsernene lokalt utvikler multimedieegenskaper og publiserer sine nyheter i forskjellige medier, er en utvikling som kommer til å forsterkes, og som vi er nødt til å legge til rette for. Om det skal gjøres gjennom en annen praksis – ved radiokonsesjoner, eller hvordan vi skal gjøre det – har jeg ikke tenkt å ta her. Men jeg er enig med spørsmålsstilleren i at det er en viktig dimensjon i utviklingen i Medie-Norge.

Ola T. Lånke (KrF) [21:52:47]: Det synes å være en viss enighet om at man prøver å unngå store eierkonsentrasjoner nettopp for å styrke mediemangfoldet og sikre en ytringsfrihet i samfunnet i tråd med Grunnloven. Jeg tilhører dem som synes det er positivt at man nå velger å gå ned på 1/3 eierskapsbegrensning nasjonalt. Jeg blir også litt forundret – i likhet med andre talere – når jeg samtidig registrerer at statsråden har gått ut og sagt at det er greit at vi går ned til to store medieeierselskaper i Norge. Jeg sy-

nes at det er underlig at man kan kombinere denne strategien.

Mitt spørsmål til statsråd Giske går på det som jeg var inne på i mitt innlegg. Man kan se for seg – jeg vet ikke i hvor stor grad man har sett det til nå – at nasjonale selskaper kjøper opp regionale. Vi trenger jo robuste mediehus og medieselskaper i regionene, men dersom det forsterkes ved at vi får en nasjonal eier av disse, vil det skape en uheldig konsentrasjon. Hvorfor har ikke statsråden tatt opp dette?

Statsråd Trond Giske [21:54:01]: Det ligger jo i sakens natur når vi reduserer den nasjonale eierskapsgrensen, at det blir litt mindre mulighet for de store til å kjøpe opp små mediebedrifter rundt omkring. Jeg synes f.eks. at lokalt eierskap til mange mediebedrifter er en veldig positiv ting. Det kjenner vi fra den regionen som jeg og representanten Lånke er fra: gode eiere som har en langsiktig og publisistisk visjon med sitt eierskap.

Eierskapsbegrensninger vil til en viss grad også kunne støtte opp under det lokale eierskap ved at de store konsernene ikke ubegrenset kan kjøpe seg opp i de små mediebedriftene. Nå vet vi at de allerede er inne i mange av de små mediebedriftene med mindre eierandeler, og det tror jeg ofte gir et positivt samspill mellom lokalt eierskap og den kompetansen som konsernene innehar.

I det hele tatt vil jeg understreke at lovendringen ikke er et resultat av en misnøye med de medieeierne vi har i Norge i dag. Tvert imot vil jeg understreke at vi har gode medieeiere i Norge.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil tre minutt.

Rolf Terje Klungland (A) [21:55:47]: Det er en veldig viktig sak som i dag blir behandlet her i salen, for egentlig er diskusjonen den tradisjonelle, mellom dem som tror på markedskreftene, og dem som har behov for at politikere er noe mer enn det Fremskrittspartiet kalte «selgere» tidligere her i salen. Jeg er overrasket over at et parti som er stiftet for nedsettelse av skatter, og som er imot offentlige reguleringer, er med på de forslagene som ligger i dagens innstilling, og jeg har lyst til å begrunne det lite grann.

Det er særdeles viktig for samfunnet, for media og for politikerne at vi har en presse som er fri, som skriver fritt, og som også er aktivt kritisk i forhold til makten. Det er viktig internasjonalt, nasjonalt og lokalt. Jeg har ikke registrert at noen fra den borgerlige siden f.eks. har stilt spørsmål ved at vi på Sørlandet i hovedsak har én avis som er markedsledende, der redaktøren kåres til «Sørlandets mektigste mann» og stort sett skriver akkurat det han vil. Journalistene møter opp på det som har interesse for avisen, og ut fra det bestemmer avisen mye av dagsordenen politisk på Sørlandet. Jeg tror f.eks. at Fædrelandsvennen er i ferd med å få gjennomslag for at fylkespolitikere ikke har noen virkning, og at stortingspolitikere fra

Agder egentlig bare er noen latsabber som ikke gidder å gjøre noe.

Derfor er det viktig å ha flere modeller, nasjonalt, regionalt og lokalt, der en gir mulighet for at det kan starte nye medier. Og heller ikke i den situasjonen er det slik at å gi skatteletter til dem som allerede er etablert, vil føre til at det vil blomstre nye aviser. Da er det slik at det er verk-tøykassen og de virkemidlene som er målrettede, som vil føre til at vi får det, og det håper jeg at Regjeringen vil legge vekt på i sitt videre arbeid.

Olemic Thommessen (H) [21:59:08]: Siste ærede representants ergrelse over at Fædrelandsvennen er alene på arenaen, er jo nettopp et bevis på at medieieierskapsloven ikke har fungert. Vi har altså både et lovverk og et system som faktisk ikke virker. Jeg tror det er åtte steder i Norge som har mer enn én avis, og tilveksten av nye aviser og nye mediehus er meget, meget liten. Det burde være til ettertanke.

Det handler bl.a. om at vi ikke greier å plassere eierskap rasjonelt og godt. Et problem i forhold til tilveksten er nemlig det som statsråden indirekte var inne på, at det ikke er noe problem for de store å vokse seg større innenfor og i og for seg også utover rammene, så lenge de vokser for egen maskin, men det er et problem å kjøpe andre. Og da er det faktisk et problem ut fra et gründersynspunkt, når man skal dra i gang en avis eller en lokalradio, at man stenger mulige kjøpere. Det er vanskelig, og man mister da incitamentet til å få folk til å investere i den virksomheten som skal vokse til. Det er et ganske stort problem som vi kommer til å få aksentuert i årene som kommer.

Konsekvensen av det systemet vi i dag har, med at vi smører de rikeste med enda mer pressestøtte, og legger alle de stengsler som fantasien kan greie å komme på i forhold til vekst og plassering av eierskap, er at vi kommer til å ha en serie mediemonopoler lokalt. Fordi vi også har et system i eierskapslovgivningen som det vi har, er det all grunn til å tvile på at konkurransemyndighetene kommer til å røre seg på den måten som de burde røre seg på. Det sporet er vi inne i – vi har vært inne i det sporet i 30 år. Hvis man etter så lang tid ikke greier å se konsekvensene av det, burde man sette seg ned og forske litt mer i denne materien, for den kursen vi er inne på, fører ingensteds hen, annet enn til monopolisering. Det vi trenger, er virkemidler som faktisk gjør det lettere å starte opp virksomhet, som istedenfor å sementere strukturer, åpner for nye initiativer. Istedenfor å ha en pressestøtte som gir penger til gamle aktører, burde vi hatt en pressestøtte som setter nye aktører i stand til å starte. Istedenfor å ha et regelverk som stenger mulighetene for oppkjøp, som stenger mulighetene for å bygge lokale mediehus, burde vi hatt et regelverk som faktisk åpnet for gode plasseringer og for gode lokale investeringer. Det ville gitt et større mediemangfold.

Presidenten: Den reglements-messige tida for kveldsmøtet er ute. Presidenten vil foreslå at Odelstinget held

fram til dagens kart er ferdigbehandla. – Det er å sjå på som vedteke.

Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.
(Votering, sjå nedanfor)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Odelstinget skal då votere i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå representanten Olemic Thommessen på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, frå representanten Olemic Thommessen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Venstre
- forslag nr. 3, frå representanten Olemic Thommessen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslag nr. 4, frå representanten Trine Skei Grande på vegner av Venstre

Forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om lov-festing av Redaktørplakaten.»

Forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Høgre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om avvikling av egne regler og eget tilsyn for eierskap i media. Disse oppgaver og funksjoner legges inn under Konkurransetilsynet og konkurranse-loven.»

Forslag nr. 4, frå Venstre, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverket for medieieierskap, med særlig sikte på en revurdering av reglene om kryssieierskap og regionale eierskapsbegrensninger, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

Desse forslaga blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

I o v

om endringar i lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieieierskapsloven)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieieierskapsloven) skal § 10 bokstav a, b og c lyde:

Betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt anses normalt å foreligge

- a) ved kontroll av en andel på 1/3 eller mer av det samlede dagsopplaget for dagspressen,
- b) ved kontroll av en andel på 1/3 eller mer av de samlede seertall for fjernsyn,
- c) ved kontroll av en andel på 1/3 eller mer av de samlede lyttertallene for radio.

II

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.
2. For erverv av eigardelar som fører til monaleg eigarstilling etter medieeierskapsloven § 10 bokstav a, b eller c, og som det vert inngått endeleg avtale om før lova her vert sett i verk, startar fristen for inngrep etter medieeierskapsloven § 9 når lova her vert sett i verk.

Presidenten: Presidenten vil her la votere alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Regjeringens forslag til endringer i lov av 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier, avvises.»

Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil støtte tilrådinga.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre blei tilrådinga vedteken med 46 mot 30 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.04.35)

Presidenten: Det blir votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Framstegspartiet, Høgre og Venstre har varsla at dei vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile blei vedtekne med 46 mot 30 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 22.05.13)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2*Referat*

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Ber nokon om ordet etter § 37a i forretningsordenen før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 22.06.
